

L'ECONOMIA SOCIAL EN LES LLEIS

MODIFICACIÓ DE LA LLEI DE COOPERATIVES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

DECRET LLEI 4/2023, DE 10 DE MARÇ, DEL CONSELL, DE MODIFICACIÓ DEL DECRET LEGISLATIU 2/2015, PEL QUAL S'APROVA EL TEXT REFÓS DE LA LLEI DE COOPERATIVES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

per Maria José Vañó Vañó

Professora titular de la Universitat de València - Directora del IUDESCOOP

D'acord amb el que es disposa en l'art. 80.5 de la Llei orgànica 5/1982, d'1 de juliol, de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, "La Generalitat... fomentarà... la creació de societats cooperatives i altres figures jurídiques d'economia social", atribuint en el seu article 49.1.21ª a la Generalitat Valenciana la competència exclusiva sobre "Cooperatives, pòsits i mutualisme no integrat en el sistema de la Seguretat Social, respectant la legislació mercantil" i en l'apartat 1.34ª del mateix precepte li assigna la competència exclusiva respecte a "Institucions de crèdit cooperatiu, públic i territorial i Caixes d'Estalvi, d'acord amb el que es disposa en la legislació bàsica de l'Estat".

El passat 14 de març va ser publicat el Decret llei 4/2023, de 10 de març, del Consell, de modificació del Decret legislatiu 2/2015, de 15 de maig, del Consell, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Cooperatives de la Comunitat Valenciana.

En el seu preàmbul assenyala el paper que ha desenvolupat la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, Concoval, màxim òrgan de representació de les cooperatives, qui va formular una proposta de modificació de la legislació valenciana en matèria de cooperatives davant la Conselleria d'Economia Sostenible, Sectors Productius, Comerç i Treball. S'afirma en el text que aquesta norma satisfà les

necessitats del sector, ha tingut en compte els criteris del Consell Valencià del Cooperativisme, s'adapta a les necessitats exigides per la imminent i obligada aprovació del Reglament del Registre de Cooperatives, permet la participació de les cooperatives en l'àmbit de les comunitats energètiques, facilita l'execució del pla de suport i foment del cooperativisme de la Comunitat Valenciana (Fent Cooperatives), és coherent amb les modificacions operades en la llei 8/2022, de la Generalitat, de mesures fiscals i facilita la posada en marxa de l'encàrrec de gestió al Col·legi de Registradors de la propietat i mercantils d'Espanya, publicada en el DOGV de 28 de gener de 2022.

Aquest Decret llei s'ha aprovat seguint la doctrina del Tribunal Constitucional que justifica la legislació d'urgència per a solucionar una situació concreta, que per raons difícils de preveure requereix una acció normativa immediata en un termini més breu que el requerit per la via normal o pel procediment d'urgència per a la tramitació parlamentària de les lleis. En el mateix sentit es configura en l'art. 44.4 de l'Estatut de la Comunitat Valenciana ex art. 86 de la Constitució Espanyola. Aquesta normativa no pot afectar els drets establits en l'estatut, al règim electoral ni a les institucions de la Generalitat, que és el cas d'aquest decret llei.

"Esta norma satisfà les necessitats del sector, ha tingut en compte els criteris del Consell Valencià del Cooperativisme, s'adapta a les necessitats exigides per la imminent i obligada aprovació del Reglament del Registre de Cooperatives, permet la participació de les cooperatives en l'àmbit de les comunitats energètiques, i facilita l'execució del pla de suport i foment del cooperativisme de la Comunitat Valenciana (Fent Cooperatives)".

La urgent necessitat va vindre justificada pels informes emesos per la Direcció General d'Emprenedoria i Cooperativisme de la Generalitat Valenciana: d'una banda, a causa de la recentment aprovada Llei 8/2022 de la Generalitat, que estableix que abans del 31 de març de 2023 s'aprovarà un Reglament de Cooperatives de la Comunitat Valenciana; i, d'altra banda, l'Encàrrec de Gestió als Registres mercantils i de la propietat publicada en el DOGV el 28 de gener de 2022 que es troba en funcionament. En tercer lloc, es deu al fet que des del 26 d'octubre de 2022 va començar la tramitació de Llei d'habitatges col·laboratius (Llei 3/2023, de 13 d'abril, d'habitatges col·laboratius de la Comunitat Valenciana). En quart lloc, per l'escenari de vulnerabilitat que per a determinats col·lectius amb menors recursos provoca un entorn econòmic de creixent inflació, la qual cosa obliga a regular i fomentar el desenvolupament de cooperatives no lucratives, i a facilitar la creació de cooperatives d'iniciativa social, "com a eina d'innovació social, per a la lluita contra pobresa i l'exclusió econòmica". "El cooperativisme és l'alternativa de desenvolupament econòmic que pot més fàcilment lluitar contra aquests fenòmens per la seua naturalesa d'empreses pertanyents al sector de l'Economia Social." En cinqué lloc, les modificacions d'aquesta norma són necessàries per a consolidar plans i polítiques públiques com el Fent Cooperatives; en sisé lloc, la promoció de les comunitats energètiques, facilitant la transformació d'associacions en cooperatives; i finalment, l'aprovació de nous instruments jurídics contemplats en el Pla Next Generation UE i el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència, que han provocat la desactualització de la normativa d'empreses emergents, o la reforma laboral, que afecta directament les cooperatives valencianes.

Els principals aspectes que han sigut objecte de revisió són els següents:

S'introdueix el **procediment abreujat** amb la finalitat d'agilitzar els processos, i que no suposen cap mena de discriminació respecte d'una altra mena de societats. Reglamentàriament, es regularà el procediment abreujat de cooperatives de menys de deu socis, d'objecte únic i en les quals no participen ni com a socis ni associades les administracions públiques (art. 12). S'exclouen del procediment abreujat les cooperatives sanitàries, les de crèdit, assegurances, serveis públics, integració social i iniciativa social per la seua complexitat organitzativa.

Es modifica l'art. 28 relatiu a les **persones associades**, que inclou de manera expressa la possibilitat que puguen ser associades les persones físiques o jurídiques tant públiques com privades.

S'incorpora una millora tècnica de la regulació de la **impugnació d'acords** que oferisca seguretat jurídica. L'art. 40 sobre la impugnació dels acords socials reordena i aclareix les vies d'impugnació en línia amb la Llei reguladora de les Societats de Capital, a la qual es remetia el text anterior. Així, s'inclou de manera expressa la lesió de l'interés social quan, fins i tot no causant mal al patrimoni social, s'imposa de manera abusiva per la majoria. Defineix aquesta imposició dient que es produeix quan, sense respondre a una necessitat raonable de la societat cooperativa, s'adopta per la majoria en interés propi i en detriment injustificat dels altres socis i sòcies. D'altra banda, s'exclou expressament la impugnació basada en la infracció de requisits merament procedimentals establits per la Llei, els estatuts o el reglament de règim intern per a la convocatòria o la constitució de l'òrgan o per a l'adopció de l'acord, llevat que es tracte d'una infrac-

ció relativa a la forma i termini previ de la convocatòria, a les regles essencials de constitució de l'òrgan o a les majories necessàries per a l'adopció dels acords, així com qualsevol altra cosa que tinga caràcter rellevant. Afig el legislador la incorrecció o insuficiència d'informació facilitada per la societat en resposta a l'exercici del dret d'informació amb anterioritat a l'assemblea general, llevat que la informació incorrecta o no facilitada haguera sigut essencial per a l'exercici raonable per part del soci mitjà, del dret de vot o qualsevol dels altres drets de participació. Així mateix, s'exclou si en la reunió participen persones no legitimades, llevat que aqueixa participació haguera sigut determinant per a la constitució de l'òrgan; i, finalment, la invalidesa d'un o diversos vots o el còmput erroni dels emesos, llevat que el vot invàlid o l'error de còmput hagueren sigut determinants per a la consecució de la majoria exigible.

S'ofereixen aclariments del **concepte de "activitat cooperativitzada"**, diferenciant-lo del concepte "activitat econòmica" la fi de la qual és proporcionar seguretat jurídica a les cooperatives en tots els àmbits (art. 64). En concret, s'afigen diversos paràgrafs (4, 5 i 6). El legislador declara que les societats cooperatives tindran en la distribució o en la venda dels seus productes la condició de majoristes, podent no obstant això vendre al detall i distribuir com a minoristes, amb independència de la qualificació que els corresponga a efectes fiscals. A més, aclareix que el lliurament de béns o prestació de serveis als socis i sòcies, generades per l'entitat o adquirides a tercers per al compliment dels seus fins socials, no tindran la consideració de venda, amb independència de la qualificació a efectes fiscals. Finalment, en la reforma s'indica, sense gènere de dubtes, que es consideren activitats internes i tindran el caràcter d'operacions de transformació primària, les que realitzen les societats cooperatives agroalimentàries i les d'explotació comunitària de la terra, així com les de segon grau que les agrupen, amb productes o matèries que estiguen destinats, exclusivament, a les explotacions dels seus socis.

Es millora tècnicament la redacció de l'art. 71.1 relatius a la **reserva voluntària** que podrà configurar-se estatutàriament de lliure disposició i es destinarà als fins fixats en estatuts o si aquests ho permeten al destí acordat per l'assemblea general. Estatutàriament, es podrà determinar que siga repartible entre els socis. S'introdueix l'apartat 4 que assenyala que si aquesta reserva s'individualitza, totalment o parcialment, el soci tindrà dret al seu reembossament en cas de baixa, per la part que li haja sigut acreditada.

Es realitza una revisió del **Fons de Formació i Promoció Cooperativa**, a fi d'animar a la seua aplicació i de proporcionar seguretat jurídica en la seua dotació (art. 72).

S'actualitza la regulació de la **dissolució de la cooperativa** quant al reembossament d'aportacions i publicació de l'acord (art. 81); es millora tècnicament el paràgraf 3 i s'afeg un 4t paràgraf en el qual es regula el procediment abreujat de dissolució i liquidació de cooperatives, que serà desenvolupat reglamentàriament i consistirà en la inscripció simultània de la dissolució i la liquidació mitjançant una única escriptura pública.

Els articles 86 i següents, relatius a les **clASSES de cooperatives**, són millorats tècnicament i s'introdueixen les cooperatives polivalents. Hem de ressaltar la nova redacció de l'art. 91, relativa a les cooperatives d'habitatges i cooperatives de despatxos i locals, ja que millora tècnicament la redacció i l'adapta a les noves necessitats del mercat, incloent-hi el tanteig i retracte, i una referència a la nova regulació dels habitatges col·laboratius i a les cooperatives en cessió d'ús.

S'introdueix un nou precepte (art. 97 bis) en el qual es regulen les **cooperatives d'emprenedoria**, com a mecanisme per a desenvolupar la innovació social i el cooperativisme de formats emergents per a formar, acompanyar i assessorar les persones sòcies; reconeixement exprés de les cooperatives escolars com a eina pedagògica. En l'art. 99 es duu a terme una millora tècnica en relació amb les **cooperatives de serveis públics**, promovent la col·laboració entre cooperatives i Administracions públiques, a través de la regulació de les cooperatives d'iniciativa social (d'interés econòmic general) i la declaració d'utilitat pública. Amb això es duu a terme una reestructuració i reforç del foment del cooperativisme per a adaptar-lo a les polítiques públiques derivades del pla de suport i foment del cooperativisme de la Comunitat Valenciana (Fent Cooperatives).

En l'art. 102, relatiu a consorcis i altres unions, regula amb major precisió els **acords intercooperatius** respecte a la consideració de resultats cooperatius de totes les cooperatives participants de l'acord, així com dels efectes en cas que una cooperativa cedisca tota la seua activitat.

L'article 111 promou i enforteix el **foment del cooperativisme** per part de la Generalitat i la resta d'administracions públiques que deuran, en el marc de la seua política general, assegurar la promoció, participació de les cooperatives en tots els seus programes, i en particular en les seues polítiques d'ocupació, en

"Entre les novetats, la reforma de la Llei regula i fomenta el desenvolupament de cooperatives no lucratives, i facilita la creació de cooperatives d'iniciativa social, com a eina d'innovació social, per a la lluita contra pobresa i l'exclusió econòmica".

"La Llei aclareix conceptes com el d'activitat cooperativitzada i reserva voluntària, regula les cooperatives d'emprenedoria i millora la regulació de les cooperatives d'habitatge, amb referència als habitatges col·laboratius i a les cooperatives en cessió d'ús".

"Es reforça la posició de les cooperatives en la contractació pública, s'impulsa la col·laboració públic privada a través de les cooperatives en la gestió de serveis públics, i es facilita la transformació de comunitats energètiques en cooperatives".

l'assessorament per a la creació de cooperatives, la participació en els programes d'inversions públiques, la col·laboració de cooperatives en programes d'obres públiques, urbanisme i habitatges que adquireixen pel sistema d'adjudicació directa terrenys o edificacions de gestió pública per a promoure la construcció o rehabilitació d'habitatges qualificats com a socials o de protecció pública. A més, reforça la posició de les cooperatives en la contractació pública, remarcant el seu dret preferent en cas d'empat en l'adjudicació de contractes, o la reserva de contractes a favor de cooperatives de serveis de caràcter social, cultural i de salut. A més, en aquest precepte s'impulsa la col·laboració públic privada a través de les cooperatives en la gestió dels serveis públics.

Quant a la modificació de l'art. 114, es realitza una extensió de la possibilitat de qualificació com a **cooperatives no lucratives** a totes les classes i activitats, i aconseguir així facilitar la transformació d'associacions en cooperatives, com a mesura d'impuls del cooperativisme, especialment en l'àmbit de les comunitats energètiques. De fet, i en relació amb aquestes últimes, aquest text inclou dos aspectes que afecten

específicament les **cooperatives elèctriques**. D'una banda, s'ha introduït el paràgraf 3 en l'art. 90 en el qual es determina que aquestes cooperatives tindran la doble condició de majoristes i minoristes i podran produir els béns i serveis que subministren a les persones sòcies. A més, s'ha previst la regulació expressa de la transformació d'associacions en cooperatives, que no es trobava expressament recollida en la Llei 3/2009, de 3 d'abril, sobre modificacions estructurals de les societats mercantils (art. 4) la qual cosa pot tindre efectes directes sobre les comunitats energètiques creades en forma d'associació. En la nostra opinió, es tracta d'una mesura que facilitarà la transformació d'aquestes comunitats energètiques en cooperatives (Disposició Addicional Setena).

Finalment, aquesta reforma regula el foment del cooperativisme en l'àmbit dels **expedients d'acomiadament col·lectiu i processos concursals**, de manera tal que la Generalitat establirà, en el marc dels programes de foment de l'economia social, mesures d'assessorament, acompanyament i suport a la viabilitat dels projectes cooperatius que sorgisquen d'aquests processos de crisi empresarial (art. 113).